NORAKSTS
Lieta Nr. A42409506
SKA–86/2011

# S P R I E D U M S

Rīgā 2011.gada 22.februārī

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments šādā sastāvā:

tiesas sēdes priekšsēdētājs senators J.Neimanis
senatore V.Kakste
senatore R.Vīduša

piedaloties pieteicējam *A.G.* un
atbildētājas Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes – Valsts ieņēmumu dienesta pārstāvim *R.V.*,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc *A.G.* pieteikuma par Valsts ieņēmumu dienesta 2006.gada 5.maija lēmuma atcelšanu, sakarā ar Valsts ieņēmumu dienesta kasācijas sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2010.gada 10.jūnija spriedumu.

## Aprakstošā daļa

[1] Pieteicējs *A.G.* pasūtīja *M.K.* iegādāties ASV izsoļu portālā pieteicēja izvēlētu automašīnu *Mazda Protege*. 2004.gada 23.jūnijā tika noformēts vienotais administratīvais dokuments par automašīnas ievešanu, kuru parakstīja *M.K.* Pieteicējs par automašīnas iegādi samaksāja *M.K.* skaidrā naudā. Pieteicējs apmaksāja transporta izdevumus, kā arī iedeva skaidru naudu *M.K.* muitas nodokļa un pievienotās vērtības nodokļa samaksai, kas tika samaksāti.

[2] Valsts ieņēmumu dienests veica pēcmuitošanas pārbaudi un konstatēja, ka, izlaižot preci brīvam apgrozījumam, netika deklarēti jūras transporta un iekšzemes transporta izdevumi, nav sniegta informācija par bojājumiem un bojājumu faktiskajām izmaksām, kā arī nav iesniegti dokumenti, vai darījuma cena ir patiesa. Automašīnas cena noteikta pēc Eiropas Kopienas muitas rīcībā esošajām ziņām. Ar Valsts ieņēmumu dienesta Rīgas muitas reģionālās iestādes 2006.gada 7.marta lēmumu pieteicējam papildus aprēķināts ievedmuitas nodoklis Ls 236,25, pievienotās vērtības nodoklis Ls 467,77 un soda nauda Ls 704,02. Apstrīdēšanas procesā lēmums atstāts negrozīts.

[3] Pieteicējs iesniedza pieteikumu par administratīvā akta atcelšanu.

[4] Ar Administratīvās rajona tiesas 2009.gada 24.jūlija spriedumu pieteikums apmierināts daļā: lēmums atcelts, bet pieteikums daļā par izdevumu par juridiskās palīdzības sniegšanu Ls 531 apmērā atlīdzināšanu atstāts bez izskatīšanas. Izskatot apelācijas sūdzību daļā, ar kuru lēmums atcelts, ar Administratīvās apgabaltiesas 2010.gada 10.jūnija spriedumu pieteikums apmierināts. Tiesa atzina, ka dienests ir nepamatoti atzinis pieteicēju par muitas parādnieku. Tiesas spriedums pamatots ar tālāk norādītajiem argumentiem.

[4.1] Padomes 1992.gada 12.oktobra regulas (EEK) Nr.2913/92 par Kopienu Muitas kodeksa izveidi (turpmāk - Muitas kodekss) 4.panta 18.punktā ietvertā definīcija „deklarētājs" nozīmē personu, kas aizpilda muitas deklarāciju savā vārdā, vai personu, kuras vārdā tiek aizpildīta muitas deklarācija. Muitas kodeksa 5.panta pirmā daļa noteic, ka saskaņā ar 64.panta 2.punkta nosacījumiem un atbilstoši 243.panta 2.punkta „b" apakšpunkta ietvaros pieņemtajiem noteikumiem jebkura persona drīkst iecelt sev pārstāvi attiecībām ar muitas dienestiem muitas noteikumos paredzēto darbību un formalitāšu izpildei. Atbilstoši panta otrajai daļai šāda pārstāvība var būt tieša, ja pārstāvis rīkojas otras personas vārdā un tās uzdevumā, vai netieša, ja pārstāvis rīkojas savā vārdā, bet otras personas uzdevumā.

[4.2] Lietā esošajā muitas deklarācijas 8.ailē „saņēmējs" norādīts pieteicējs. Arī 9.ailē „atbildīgais par finanšu jautājumiem" norādīts pieteicējs. Savukārt 14.ailē „deklarētājs/pārstāvis" ietverta norāde – „uzņēmums deklarē sev". Deklarācija ir parakstīta, taču 54.ailē „deklarētāja/pārstāvja paraksts un uzvārds" paraksta atšifrējums nav norādīts. Minētajā ailē ir ierakstīta burtu un ciparu kombinācija

„7Y8VRX-Z”. Kā izriet no iepriekš norādītā tiesiskā regulējuma, ja persona darbojas tiešajā pārstāvībā, 8. un 14.ailē norādāms pilnvaras devējs (preču saņēmējs), bet deklarāciju paraksta pilnvarnieks (pārstāvis), jo tiešajā pārstāvībā pārstāvis darbojas pilnvarotāja vārdā un uzdevumā. Savukārt, ja persona darbojas netiešajā pārstāvībā, proti, darbojas savā vārdā, bet citas personas uzdevumā, 8.ailē norādāms preču saņēmējs, bet 14., 9. un 54.ailē – pilnvarnieks (pārstāvis). Atbilstoši Muitas kodeksa 5.panta ceturtajai daļai pārstāvim jāpaziņo, ka viņš rīkojas pārstāvētās personas uzdevumā, un jānorāda, vai pārstāvība ir tieša vai netieša, un jābūt pilnvarotam būt par pārstāvi. Persona, kas nav paziņojusi par savu rīkošanos otras personas vārdā vai tās uzdevumā vai ir bez attiecīga pilnvarojuma paziņojusi, ka rīkojas otras personas vārdā vai tās uzdevumā, uzskatāma par tādu, kas rīkojas savā vārdā un savā uzdevumā.

[4.3] Saskaņā ar Komisijas 1993.gada 2.jūlija regulas (EEK) Nr.2454/93, ar ko nosaka īstenošanas noteikumus Padomes regulai (EEK) Nr.2913/92 par Kopienas Muitas kodeksa izveidi, 199.panta pirmo daļu, tiklīdz muitas iestādei ir iesniegta deklarētāja vai tā pilnvarotā pārstāvja parakstītā deklarācija, tas saskaņā ar spēkā esošajiem noteikumiem uzņemas atbildību par deklarācijā sniegto ziņu pareizību, pievienoto dokumentu autentiskumu un visu saistību pildīšanu attiecībā uz konkrētās procedūras piemērošanu konkrētām precēm. No minētā izriet, ka persona, kas parakstījusi deklarāciju, ir pilnībā atbildīga par iesniegtās deklarācijas patiesumu, pievienotajiem dokumentiem un arī par visu saistību izpildi, tostarp nodokļu nomaksu.

[4.4] Lietā nav strīda, ka deklarāciju ir parakstījis *M.K.* No lietas materiāliem neizriet, ka *M.K.* būtu paziņojis iestādei, ka ir pilnvarots būt par pārstāvi, ka darbojas citas personas pārstāvībā, tostarp norādot pārstāvības veidu un iesniedzot iestādei to apstiprinošus pierādījumus. Arī atbildētājs nav izmantojis sev ar Muitas kodeksa 5.panta piekto daļu piešķirtās tiesības likt jebkurai personai, kas paziņo, ka rīkojas otras personas vārdā vai tās uzdevumā, uzrādīt pierādījumus, kas apliecina, ka persona ir pilnvarota būt par pārstāvi. Tiesas ieskatā, tas vien, ka fiziskā persona ir mutiski ar citu fizisko personu noslēgusi vienošanos (piegādes līgumu) par kādas preces piegādi Latvijā, pats par sevi nenozīmē arī pilnvarojumu otrai personai pārstāvēt sevi attiecībās ar muitas dienestu. Iestādes rīcībā nebija neviena pieteicēja parakstīta dokumenta, kas liecinātu par viņa nepārprotamu gribu pilnvarot citu personu rīkoties viņa vārdā vai uzdevumā. Apstāklis, ka pieteicējs ir norādīts ar preces

piegādi saistītajos dokumentos, no kuriem nevienu pieteicējs nav parakstījis, tostarp, ka pieteicējs ir samaksājis transporta izmaksas, pats par sevi neliecina, ka pieteicējs ir izsniedzis citai fiziskajai personai pilnvaru rīkoties viņa vārdā vai uzdevumā. Pilnvarojums un piegāde ir divi atšķirīgi un patstāvīgi tiesību institūti. Vienas saistības esamība pati par sevi automātiski nenozīmē arī otras saistības esamību. Piegādes līgums ir viens no atsavinājuma darījumiem, kura rezultātā kāda lieta (kura piegādes līguma slēgšanas brīdī var arī nepastāvēt) par atlīdzību nonāk citas personas īpašumā. Atšķirībā no piegādes pilnvarojums neietver apsolījumu piegādāt kādu konkrētu lietu, bet gan apzīmē savu lietu vešanas uzdošanu citai personai. Tātad pilnvarojums var ietvert citu darījumu veikšanu, proti, ar pilnvarojumu var uzdot noslēgt arī piegādes līgumu, taču, kaut arī pilnvarojums neprasa rakstveida formu, personai, kura uzdod sevi par pilnvarnieku, ir jāpierāda šādas saistības esamība. Savukārt pilnvaras devējam šāda pilnvarojuma esamības gadījumā pilnvarnieka rīcība jāatzīst sev par saistošu.

[4.5] No lietas materiāliem ir konstatējams, ka *M.K.* pilnvaru (pilnvarojumu apliecinošu dokumentu) muitas dienestam neuzrādīja un neiesniedza, jo viņam tādas nebija. Dienesta rīcība pēc tam, kad pieteicējs ar apstrīdēšanas iesniegumu bija vērsies pie augstākās amatpersonas (ģenerāldirektora) ar norādi, ka pieteicējs nav pilnvarojis *M.K.* viņa vārdā aizpildīt muitas deklarāciju, un iestādes rīcībā bija ziņas par to, ka deklarāciju ir parakstījis *M.K.*, nebija pamatota. Iestādei atbilstoši Muitas kodeksa 5.panta piektajai daļai bija tiesības likt jebkurai personai, kas paziņo, ka rīkojas otras personas vārdā vai tās uzdevumā, uzrādīt pierādījumus, kas apliecina, ka persona ir pilnvarota būt par pārstāvi. Jo pierādīšanas pienākums – pierādīt, ka ir pilnvarots būt par pārstāvi – saskaņā ar minēto tiesību normu gulstas uz personu, kas apgalvo, ka rīkojas otras personas vārdā vai tās uzdevumā, nevis uz pilnvaras devēju. Pretējā gadījumā iestāde, nepārbaudot pilnvarojuma esamību, īstumu un ar to piešķirto tiesību un rīcības brīvības apjomu, pieļauj situāciju, ka persona var norādīt deklarācijā kā saņēmēju jebkuru trešo personu, no kuras pēc tam ir piedzenams nodokļu parāds. Šāda iestādes rīcība nav pieļaujama.

[5] Valsts ieņēmumu dienests iesniedzis kasācijas sūdzību. Dienesta ieskatā tiesa nepareizi piemērojusi Muitas kodeksa 4.panta 18.punktu, jo pieteicējs ir preču deklarētājs. Vienotā administratīvā dokumenta 8. un 9.ailē ir norādīts pieteicējs, bet 14.ailē norādīts „uzņēmums deklarē sev". Muitas kodeksa 201.panta trešā daļa

noteic, ka deklarētājs ir parādnieks. No lietas materiāliem izriet, ka pieteicējs pilnvaroja *M.K.* rīkoties savā vārdā. Pieteicējs 2006.gada 29.marta iesniegumā dienestam norāda, ka pilnvarojis *M.K.* un ka *M.K.* pārkāpis viņam sniegtās pilnvaras, formējot automašīnas dokumentus un veicot maksājumus. Pieteicējs ir veicis maksājumus par transporta pakalpojumiem; tas norāda, ka pieteicējs ir akceptējis *M.K.* darbības.

**Motīvu daļa**

[6] Lietā pastāv strīds, vai apelācijas instances tiesa pareizi noskaidrojusi lietas apstākļus, ka *M.K.* ir aizpildījis muitas deklarācijas savā vārdā nevis pieteicēja vārdā.

[7] Senāts nekonstatē, ka pieteicēja 2006.gada 29.marta iesniegumā būtu ietverts pieteicēja apstiprinājums tam, ka viņš ir pilnvarojis *M.K.* noformēt vienoto administratīvo dokumentu. Senāts konstatē, ka pieteicējs 2005.gada 5.decembra paskaidrojumā Valsts ieņēmumu dienestam *(lietas 1.sējuma 108.lapa)* min, ka automašīna iegādāta pēc pieteicēja izvēles, ka pieteicējs iedevis skaidru naudu *M.K.* viņa uzrādīto muitas rēķinu (muitas nodokļa un pievienotās vērtības nodokļa par automašīnas ievešanu Latvijā) un transporta izdevumu rēķinu samaksai *(sk. arī lietas 1.sējuma 60.lapu)* un samaksājis par automašīnu skaidrā naudā *(sk. arī lietas 1.sējuma 60.lapu)*. Taču šie apstākļi norāda vienīgi, ka pieteicējam bija interese iegūt automašīnu savā īpašumā, bet tie neapstiprina pieteicēja un *M.K.* tiesisko attiecību veidu muitas iestādē, vai *M.K.* ir bijis pieteicēja tiešs pārstāvis.

[8] Apelācijas instances tiesa pareizi norādījusi, ka atbildētājs nav izmantojis sev ar Muitas kodeksa 5.panta piekto daļu piešķirtās tiesības likt personai, kas paziņo, ka rīkojas otras personas vārdā vai tās uzdevumā, uzrādīt pierādījumus, kas apliecina, ka persona ir pilnvarota būt par pārstāvi. Ja dienests būtu šādi rīkojies, tiesiskam strīdam par pilnvarojuma esamību un veidu nebūtu pamata.

**Rezolutīvā daļa**

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 348.panta 2.punktu un 351.pantu, Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments

**n o s p r i e d a**

Atstāt negrozītu Administratīvās apgabaltiesas 2010.gada 10.jūnija spriedumu, bet Valsts ieņēmumu dienesta kasācijas sūdzību noraidīt.

Spriedums nav pārsūdzams.

Tiesas sēdes priekšsēdētājs senators *(paraksts)* J.Neimanis

Senatore *(paraksts)* V.Kakste

Senatore *(paraksts)* R.Vīduša

NORAKSTS PAREIZS

Senators J.Neimanis
Rīgā 2011.gada 22.februārī